

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "

Helyben háshoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Aszerkesztőség káriratok visszaszolgáltatás
 vagy megőrsésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A véderőreform és a magyarság.

Irta Buday Barna.

Az új véderőreform igen közlőri érdeklő a magyar földmivelő családok száz-ezreinek érdekét és így közvetlenül a magyar mezőgazdaságot is. Az új véderőreform keretében ugyanis igen jelentőkeny ujoncjutalék emelést terveznek már, pedig kétségtelen, hogy a felemelendő véradó legnagyobb mértékben a földmivelő családokra fog nehezédni. Hiszen Magyarország lakosságának több mint kétharmad része közvetlenül földmiveléssel foglalkozik.

Az ujoncjutalék felemelését a három éves szolgálatnak két évre való leszállításával indokolják. Tény az, hogy a két éves szolgálati idő életbeléptetésének következményeként az ujoncjutalékot emelni kell. Idáig a közös hadseregnek Magyarország évente kereken 44 ezer ujoncot adott, akik három évig szolgáltak; egy időben tehát háromszor 44 ezer = 132 ezer katona szolgált fegyver alatt a közös hadseregben. Hogy két éves szolgálati idő mellett ugyanennyi ember teljesíthessen tényleges szolgálatot, évégre éventéként 66 ezer ujoncot kell adnunk, mert kétszer 66 ezer = 132 ezerrel. Ha

tehát a két éves szolgálati idő reformját a békelétszám felemelése nélkül vezeték be, akkor Magyarország évi ujoncjutalékát (a közöshadsereg számára) 22 ezer emberrel kell emelni.

A kétéves szolgálati idő behozatala tehát az ujoncjutalék emelésével jár, mert ezután két esztendő alatt kell ugyanynyi ujoncot adni, mint amennyit eddig három éven át adtunk. Ebből az következik, hogy ennek a népszerű reformnak az életbeléptetése semmiféle közgazdasági nyereséget nem fog jelenteni. Mindössze annyit érünk el, hogy ezután több család fogja viselni a véradó terhét, de kisebb mértékben. És éppen ezt tartják a reform kimagasló előnyének, hogy az bizonyos szociális kiegyenlítést hoz létre; a mit nagyban és egészben tagadni nem is lehet.

Amde kevesen gondoltak arra, hogy a kétéves szolgálati idő behozatala, a látszólagos szociális kiegyenlítés mellett igen nagy aránytalanságokat idéz elő.

Már azt is meg kell gondolnunk, hogy a kétéves szolgálati idő életbeléptetése sehol a világon nem sikerült bizonyos foku létszámemeléssel nélkül. Nálunk is létszámemeléssel kapcsolatos ez a reform, mert ha az új véderőtörvény életbe lép,

a közös hadseregnél és a honvédségnél évente kerek 36 ezer magyar katonával fog több szolgálni, mint eddig, azaz a közös hadseregnek és honvédségnek békelétszámát Magyarország a maga részéről 36 ezer emberrel fogja szaporítani. Két következménye lesz tehát az új véderőtörvénynek. Az egyik az, hogy a szolgálati idő leszállítása címén minden esztendőben 22 ezer ujonccal többet fognak besorozni, mint eddig. A másik az, hogy a besorozott ujoncok két éven tul való visszatartása folytán kerek 36 ezer emberünkkel fog több fegyver alatt szolgálni, mint eddig.

Felmerül most már az a kérdés, hogy honnan veszik a szükséges új katonanyagot és erre a kérdésre már előre is meglehetősen biztossággal lehet válaszolni. A felvidék és a nemzetiségi vidékek legtöbb vármegyéje idáig sem tudta kiállítani az ujoncjutalék reá eső hányadát. A hiányt a sik vidékek lakossága fedezte, ahonnan több legényt soroztak be, mint amennyi arányosan rájuk esett volna. Az új véderőtörvény szerint minden vármegyére eső hányad emelkedni fog, de miután az országnak több, mint egyharmad részét kitevő vidék idáig sem tudta az ujoncokat a reáeső arányban

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Fegyvervizsgálat.

Az őrnagy hangja szinte megütötte a regimentet:

- Állj!
- Majd lehajtva karját:
- Uraim, hazamehettek. Legyenek szivesek, udvariasak, előzékenyek. Ne fosztogassanak és hagyjanak békét az őregeknek! Csak a féllábukkal nehezédjének a földre. Hajnalra ki kell ketélni az egyenruhákat. Holnap erős metetelésünk lesz!
- A táborban morgás támadt:
- Le vele!
- Nyugalom, nyugalom!
- Honnan jön ez a márkii!
- Könnyű »előre«-t parancsolni a ló hátáról!
- Le vele!
- Tíz napja megyünk, egyre csak megyünk már!
- Tudja ő, mit beszélnek felőlünk a hadseregben?
- Ó miattal!
- A fehér katonákl

— Nem kell nekünk már tovább ez az őrnagy!

Es voltak hangok, amelyek ezt kiabálták:
 — Eleget sétáltunk már! Halál reál! Halál!
 A tisztek, akik a kismenességből kerültek ki, nem igen merték fészkelődni, de az altisztek mindegyikére átragadt ez a hangulat. Lassankint szétvált a sor, a regiment széteszlott.

— Belkourt ur — szólt a márkii — legyen szives, hívja ide a tiszteket.

Mikor azok megérkeztek, így szólt:

— Egy óra múlva összegyűlünk.

Ijedten hallgattak reá. De ő folytatta:

— Vizsgálatot fogok tartani. Holnap öszszecsapás lesz. Így tehát okvetien szükséges, hogy a fegyverek rendben legyenek. Mindegyik embernek meg fogják parancsolni, hogy puskáját éles töltésre töltsé meg, megértették? Éles töltésre. En így kívánom. A puskaportartó is tele legyen s a tölténytársoly az övhöz erősítve. Leszállt lováról s átadta azt katonaszolgájának.

— Viszontlátásra, uraim.

A tisztek szalutáltak. Ő viszonozta tődvölésüket, mint az udvarnál és biztos léptekkel haladt el a tisztek előtt.

Alig tünt el sátra alatt, már ujra kezdő-

dött a láрма odakünn. Nagy gyűlölködés, harag, elkéserevés vett erőt az egész regimenten. Egy tisztt belépett hozzá a sátor alá.

— Őrnagy ur, tudja-e...

A márkii mosolyogva fordult felé.

— Igen, hiszen éppen ez bánt engemet. Tudni szeretném és nem tudom. De ön igen eszes ember, jöjjön és világítson fel engemet. Namur térképe ki volt terítve előtte a kis asztalon s ő határozottan mutatott rá egy pontjára.

— De... — szólt a tisztt elképedve.

Az őrnagy ur ránézett. Es ujját csendesen végighuzta a Meuse jobbpartján.

— Van itt egy ut, amely ugy ágazik ketté, mint egy ökörszarv. Holnap azt a tanácsot fogom adni Clermont és Lowendal grófoknak, hogy intézzenek támadást ellene és foglalják el Mi az ön véleménye?

— Véletlen esélyektől függ... dadogta a kapitány. — De nem erről van szó. Nem hallja, hogy...

A tisztt az ajtó felé hallgatózott, féltette őrnagyát.

— Véletlenektől? De hiszen egyszerű a dolog. A gránátosokat előre bocsátják és...

Csend volt s szemét a térképre függesztette. Künről behallatszott a kiáltás:

KIRÁLY

ÜDÍTŐ és BORVIZ

mindenütt kapható

1/2 liter 5 krajcár, 1 liter 10 krajcár.

898 B

előállítani, nagyon természetes, a magasabb hányadot sem állíthatja elő, hanem egyszerűen nagyobb hiány keletkezik, melyet aztán a síkföldi magyarság sorából pótolnak.

Ilyenformán a felemelt ujoncjutalék terhe legelsősorban is a magyar Alföldre fog nehezedni, ez fogja megsínyleni azt, hogy a perifériákon a pálinkaivás miatt degenerálódtak az emberek, vagy hogy a kivándorlás kiürítette a felvidék falvait. Emellett a három éves szolgálat terhét is legkivált a magyarság fogja szenvedni, mert innen kerül ki a nyeregbe való erőscsontu legénység javarésze.

A reform tehát a sik magyar alföldi nép ujoncjutalékát aránytalanul emelni fogja. Új véradót vet ki a magyarság termékenységére és még hozzá büntetni fogja az alföldi földművelő családok intelligenciáját is, mert kétségtelen, hogy az allisztai szolgálatra alkalmas, értelmes legénységet három évre fogják visszatartani, míg a hitványabb és alkalmatlabb elemet két év múlva bizonyára hazaeresztik.

A hangoztatott szociális kiegyenlítés jelszava alatt tehát tulajdonképpen a katonai szolgálatra legjobb anyagot termelő alföldi lakosságot fogják sújtani azzal, hogy innen fedezik a felvidéken és a perifériákon mutakozó hiányokat s míg egyfelől a két éves katonai szolgálat életbeléptetése miatt innen aránytalanul több fiut ragadnak el, mint a felvidékről, addig másfelől ide kevesebb katonát adnak vissza két év múlva, mint a perifériáknak.

Valójában csak akkor hozna létre kiegyenlítést a két éves katonai szolgálat, hogy ha az ujoncjutalékot vidéken-

ként kontingentálnák, így azonban miután a hadsereg onnan vesz ujoncot, ahol kap, a szerte dicsért reform volta képen a legegészségesebb, legértékesebb és legtermékenyebb faj büntetését és gazdasági megrövidítését jelenti.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, július 15.

Borzeviczy Albert elnök 10 órakor nyitja meg az ülést.

Bemutatja a hadtestparancsnokság átiratát, mely köszönetét fejezi ki a képviselőknak a Dreadnought felavatásánál való megjelenésükért. Bemutatja Szabolcs vármegye kérvényét, melyben a megye a katonai létszámemelés ellen tiltakozik. Indítványozza, hogy e kérvényt a többiekkel együtt olvassák fel.

Lovászy Márton a házszabályokhoz kér szót. Indítványozza, hogy Szabolcs vármegye felirata nyomassék ki és a háztagok közt osztassanak ki.

Benedek János Lovászy indítványa ellenkezik a házszabályokkal s ezért az elnök indítványához járul hozzá.

Elnök elrendeli a kérvények felolvasását.

Vermes Zoltán jegyző olvassa Versec város kérvényét. (Közbeküldetés balról: Nem halljuk! Ez hadarás! Jobbról: Hallgassanak s akkor meghallják. Zaj. Elnök csönget. Balról: Így felolvasni nincs értelme.)

Vermes Zoltán jegyző az előadói emelvényre megy s onnan hangosabban olvassa a kérvényeket.

Az ellenzék élénk tetszésnyilvánítással kíséri a kérvényeknek azon szakaszait, melyek a létszámemelés ellen tiltakoznak. Arva vármegye kérvényének felolvasásánál

Benedek János a házszabályokhoz kér szót.

Elnök: Tessék megvárni a kérvények felolvasását.

Benedek János: Házzabálysértés történt.

Elnök: Tessék várni! (Zajos ellentmondások balról. Elnök csönget.)

Benedek János: A gyorsíróknak jegyezni kell a kérvények szövegét is s ezt nem teszik. (Nagy zaj. Baloldaltól: Ugy van!)

Elnök hivatkozik arra, hogy Benedek kivánsága Hírszókásokba ütközik. (Helyeslés jobbról. Zajos ellenmondás baloldaltól.)

Ráth Endre: Ezt is jegyezni kell a gyorsíróknak különben nem tudják közölni a naplóban a tetszést, nem tetszést.

(Oriási zaj támad a baloldalon. Justh Gyula és Lovászy Márton a padot csapkodva követeli, hogy az elnök adjon szólásjogot Benedeknek.)

Rudnyánszky György átkiált a szélső baloldalra: *Ez komoly párt!*

(Csillapíthatatlan láрма tör ki a baloldalon. Az elnök többször hasztalanul csönget.)

Justh Gyula: Rendel!

Ráth Endre: Rendreutasítani!

Batthyány Pál gróf: Hock Jánost rendreutasította.

(A baloldalon mindenki a rendreutasítást követeli hangos kiáltással.)

(A jobboldal nagy tömege nyugodtan hallgatja a baloldal felzúdulását. Csak egy-két ellentmondás támad, melyre az ellenzék fokozódó szenvedéllyel válaszol.)

Elnök: Kérem, én semmit sem hallottam!

Baloldaltól: Megsértette az egész pártot! Rendreutasítani!

A nagy zaj közepette jelenti az elnök, hogy husznál több aláírással kérvényt nyújtottak be a zárt ülésért.

Az elnök elrendeli a

zárt ülést,

mely után

Benedek János kéri, hogy a felolvasott kérvényeket nyomassák ki és a képviselők közt osszák ki.

Napirendre kerül

a véderőjavaslat

tárgyalása.

Bakonyi Samu: Teljes tárgyilagosságra fog törekedni beszédében, de ne vegye ros-

— Halál reá!

Es az őrnagy folytatta:

— ... A gránátosokat a regementemből Aquitaine pompás ember; mindig a folyó mentén haladva s aztán jobbra fordulva ...

A távoli morgás és kiabálás egyre behallatszott hozzá s az őrnagy felemelte fejét.

— ... Az ellenség azt fogja hinni, hogy biztonságban van ...

— Halál reá! halál!

— ... hogy nem merünk ebbe a villaszerű szorosba behatolni ...

— Halál az őrnagyra!

— Mielőtt kémeink meg nem győződtek volna az általuk elfoglalt állásról. Es ők jól őriztetik magukat.

— Őrnagy ur, kérem, nem hallja?

— Majd hallom, ha ön véleményét mond uram. Mit szól tervemhez?

De a tiszt nem válaszolt. Az aggodalom szápadlásához szegezte nyelvét s homlokán izzadságcseppek gyöngyöztek. Felemelte az ujját ...

— Hallom, — szólt az őrnagy — az embereim készülődnek.

Két másik tiszt nyomult be a szobába, egymást előre tolva:

— Meg kellene büntetni önöket, uraim, önök szinte betörnek hozzám — mondta az őrnagy.

— Őrnagy ur, egy összeesküvés ...

A márkí tréfált:

— Becsületére válik a hadseregnek. Bizonyonyal az ellenség ellen konspirálnak.

— Eppen most értesültünk róla, hogy... hogy sorsot huztak, s egy ember ...

— ... De a nevét nem tudják.

A márkí az ajtó felé ment.

— Az Istenért! — könyörgött a kapitány.

— Őrnagy ur, ne menjen most ki!

De az őrnagy süket volt. Lovára ült és kilovagolt a mezőre.

Rettenetes láрма fogadta odakünn.

A katonák sorba álltak. Es elkezdődött a revue.

A csapatok fehér egyenruhát viseltek, kék hajtókával, magas sarku cipőt és finom harisnyát. Diadalmasan szép regiment volt ez, amely bizonyára elragadtatással töltötte meg az ágyugolyókat, amelyek feléjük szálltak egyszermászor.

— A márkí meg fogja magát öletni — sugta egy tiszt a másiknak.

— Három esztendő alatt most másodszer lázad ez a regiment — szólt egy kadét. — Jobban tettem volna, ha udvari szolgálatban maradok.

— Az emberek hülyék. Mire panaszkod-

hat a regiment? Őrnagy csodálatraméltó ember. Látod a hidegvérét?

— Ez már oktalanság. Ne szóljunk, de a legkisebb ellenséges mozdulatra ...

Az őrnagy leszálit lováról, leoldotta kardját s egy ezüstgombu hajlékony lovaglópalcát vett a kezébe s az első ember elé lépett a sorban. Egy korán megvénuült halvány férfi volt ez, aki könyörgő tekintettel nézett reá.

Nem szólt és tovább haladt előtte, s még néhány más katona előtt.

Azok nem mozdultak, mintha homlokuk mögött megszünt volna az élet. Vonásaik megkeményedtek s magukba szívták csendesen a látóhatárt.

— Az övszj nincs jól felkötve! — szólt végre az őrnagy egy katonához.

A kis pálcá ide-oda ingott, kecses hajlásban, a mutatouj és a hüvely között s aztán csendesen odasimult egy másik egyenruha gombjához.

— Ez a gomb nincs eléggé kifényesítve. A katona lélekzetét is visszafojtotta.

Most egy altisztre került a sor.

— Vájlrojtja le van feselve.

Az altiszt el-örösödött, de nem válaszolt.

Az őrnagy mintha valakit keresett volna. Azután a harmadik csapathoz ért.

Két sor hideg, üvegszerűen csillogó te-

Telefon 8.

Gyümölcs-szállításhoz való **kosarakat** nagyban és kicsinyben, **friss töltésű** mindennemű **gyógy- és ásványvizeket** csakis

JANKY ANTAL
utódánál **szerezhet be.**
Telefon 8.

néven a Ház, ha az a keserűség, mely az egész nemzetet eltölti, belőle is kitör fejtegetései folyamán.

Felolvassa pártja határozati javaslatát, kötelességének tartja, hogy a Ház színe előtt jelentse ki, hogy az ellenzéki pártok közt a katonai javaslatok tekintetében elválasztó különbség nincs s hogy együtt fognak harcolni. Vita fejlődött egy képviselő társa azon nyilatkozata körül, hogy a kormánytagok programjukban tették szövé a véderő reformot. A szölv a maga részéről konstatálja, hogy a véderőreform kérdéséről általános kijelentéseken kívül nem nyilatkoztak a miniszterek programbeszédükben. Ne hivatkozzanak tehát a kormánytagok arra, hogy nem arra kaptak mandátumot a nemzetől, hogy a véderőreformot megalkotassák. Erről föl kell világosítani a nemzetet. (Helyeslés baloldalon.) Hivatkozik arra, hogy a király követeléseinek feltétele gyanánt az általános titkos választói jogot fogadta el. Tiltakozik az ellen, hogy a kormány ezt az egyezményt nem ismeri el önmagára nézve kötelezőnek. A kormánynak ez a magatartása állásfoglalás a király akaratával szemben s tápot nyújt annak a bizalmatlanságnak, melyet a nemzet sok csalódás és félreértés miatt a dinasztával szemben régóta tanusit. Az önnálló magyar hadsereg létezését mindenkor alkotmányos jog támogatta s minden törekvés amely ezt kétségbevonja, a magyar nemzet történeti jogainak elnyomására igyekszik. (Helyeslés baloldalon.) Részletesen fejtegeti azokat az okokat, amelyek miatt a véderőreformot a nemzet jogaira nézve veszedelmesnek tartja.

Foglalkozik ezután Tisza István gróf nyilatkozataival, a modern parlamentárizmusra vonatkozólag és annak a nézetének ad kitéjezt, hogy ilyen modernségből, mely rekompensáció nélkül, csak újabb és újabb terheket rak ezen országra, nem kérünk. (Nagy taps és éljenzés a baloldalon.)

A felségjog abuzusait fejtegeti ezután, mely például a Chlopy hadiparancshoz vezetett 1902-ben.

Rudnyánszky György közbeszól.

Héderváry Lehel: Helyrel Helyrel!

Az egész baloldalon felkiáltások: Menjen a helyére! (Elnök folyton csenget.)

kintet érte az övét. A márkí egy kardhoz nyult.

— Mért rozsdás a tokja?
Tovább haladt.

— Az övet az ötödik gomb alatt kell elhuzni.

Majd egy másíknál:

— Nyissa ki a puskaportartót.

Tele volt.

— Es a tölténytök?

— Rendben.

Megint arrább ment.

— Az ön hajtókája már piszkos. Ujat kell felvarratni.

Majd egy csakót kopogtatott meg pálcájával.

— Az arany megkopott. Nem szeretem a hanyagságot.

A gránátos, a kihez e szökat intézte, egy lépést hátrált.

A márkí mélyen a szemébe nézett. A két tekintet összevillant, vörös fényben.

— Ha! — szölt a katona.

Vállához kapta fegyverét s az örnagy mellére célt. A regiment haragos lelke ott lüktetett a levegőben, száz meg száz ember viszatartott lélekzetével. Es mielőtt a tiszt megakadályozhatták volna, a kakas lecsapott — de a puszka nem sült el.

— Barátom, — szölt az örnagy.

Hanyagul állt a helyén, kis pálcáját mozgatva a levegőben. De a szeméből természetfölötti fény csillogott:

— Barátom — ismételte — kénytelen vagyok önt két napi kurtavasra ítélni, fegyverének rossz állapotban léte miatt.

Lassan megfordult helyén, s hidegen, nyugodtan folytatta a revuet.

Georges d'Esparbas.

Rudnyánszky György: Jogom van itt állani!

Justh Gyula: De, ha felszölitják, menjen a helyére.

Beck Lajos: Ugy van! Ugy van!

Héderváry Lehel: Helyrel Helyrel!

Rudnyánszky György kimegy a tereméből.

Elnök: A baloldalon is előfordult már, hogy nem ültek helyükön.

Bakonyi Samu: Kéri az ülés felfüggesztését, tekintettel az idő előrehaladottságára.

Elnök 10 percze felfüggeszti az ülést.

Szünet után

Bakonyi Samu: Bosznia-Hercegovina közjogi helyzetéről beszél és azt abszurdnak tarja. A katonai terveket elviselhetetlennek tartja. 3 óráig beszélt, amikor az ülés véget ért.

Városi közgyölés.

— Második nap. —

Tegnap befejezte Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága a közgyölésre kitűzött ügyek tárgyalását.

Hosszabb vita fejlődött ki a Páris-patak beboltozásának kérdésénél. A tanács a legolcsóbb ajánlat elfogadását javasolta, de a többség Rosenberg Izsó ajánlatát fogadta el s így ő kapta meg a Pece beboltozási munkálatait.

Hosszabb vita volt még az Apolló felépítésének kérdésénél s dacára, hogy hangok emelkedtek az eladás mellett is, a közgyölés nagy többséggel a felépítés mellett nyilatkozott.

A közgyölés lefolyása a következő volt:

Hlatky Endre főispán elnökölt.

A bizottság tagjai mintegy 60—70-en voltak jelen.

Az első napi tanácskozás jegyzőkönyvének hitelesítése után áttértek a még hátralevő ügyek tárgyalására.

A Páris patak rendezése.

Elő sorban a Páris-patak beboltozási munkálataira megtartott árlejtés eredményét terjesztette elő a tanács. A két legolcsóbb ajánlatot Rosenberg Izsó nagyváradí cég 235,486 K 10 fillérrel és Sebestyén Mór losonci vállalkozó 228,063 K 57 fillérrel adták be. Így a losonci cég ajánlata 7422 K 53 fillérrel olcsóbb s ezért a városi tanács ajánlja, hogy a losonci cégnek, mint legolcsóbb ajánlattevőnek adják ki a Páris-patak rendezési munkáját.

Dr **Moskovits József** indítványozza, hogy a tanács javaslatával szemben Rosenberg Izsó ajánlatát fogadják el. Több garanciát lát a helyi iparban. Idegen vállalatoknak szubvenciót adunk, a helyit pedig nem pártoljuk. Ennél a kérdésnél különben is csak 2 és fél százalék a különbözet. Az iparpártolás követeli, hogy áldozatot is hozzunk erre. Ajánlja a tanács javaslatának elfogadását.

Dr **Stöckker József** a helyi ipart pártolja, egyenlő feltételek mellett. A legolcsóbb vállalkozó kijelentette, hogy hajlandó a kauciót kétszeresre emelni. Fontos a szakképzettség. Rosenberg csak cement kereskedő, míg Sebestyén szakember s ezt bizonyítványokkal is igazolja. Rosenbergnak csak művezetője van, aki, Rosenberg becsületessége mellett is, elronthatja a munkát. A megbízhatóság talán a losonci vállalkozó részén van. Ajánlja a tanács javaslatának elfogadását.

Siket Traján elismeri Rosenbergnak szakértelmét, de nyilvános pályázatnál nem szabad megbízható, kifogástalan vállalkozót elutasítani, bár előnyösebb. Felhossa, hogy az ellenőrzés a fő. Az aszfaltnál megállapították, hogy a Rosenberg által készített betont lapátolni lehet. A város nem gazdag. Ma 7000 koronát, holnap 4000-et s így tovább, adjuk ki hasztalanul a város pénzét. Ő nem azért van itt.

Dr **Moskovits Farkas** csekélynek tartja a 2

és fél százalék különbséget, amelyet meg kell hozni a helyi ipar érdekében. Eltögdja Moskovits József indítványát.

Weisz Lajos a helyi ipar érdekében elfogadja Moskovits indítványát. Felemlíti, hogy az általános csatornázási vállalat nem a helyi kereskedőktől szerzi be az anyagot. Kéri, hogy a tanács vegye figyelembe ezt.

A tanács javaslatára 15 en, ellene 48-an szavaztak s így a munkálatokat Rosenberg Izsó vállalkozónak adták ki.

A laktanya kibövitése.

A tüérlaktanya kibövitésére vonatkozólag jelenti a tanács, hogy a megtartott árlejtés nem járt kellő eredménnyel, mert az ajánlatok igen drágák s azonkívül a kitűzött határidőre egy vállalkozó sem hajlandó a munkákat teljesíteni. Javasolja a tanács, hogy 1912. július 1-re szóló építési határidővel új pályázatot hirdessen a város. — A tanács javaslatát elfogadták.

Utcák aszfaltozása.

Az Uri-, Borz-, Beöthy Ödön- és Mezey Mihály-utcák aszfalt burkolására két ajánlat érkezett be: a Neuchatel r. t. és a magyar aszfalt r. t.; ez utóbbi mintegy 5000 koronával olcsóbb s ezért az első 3 utcára nézve a magyar aszfalt r. t. ajánlatának elfogadását javasolja a tanács, ellenben Mezey Mihály-utca uttest burkolási munkáját akkor vigye keresztül a város, mikor a sinek melletti burkolatjavításra megegyezik a város a villamos vasúttal.

Nyiry Béla dr nem enged szabálytalanságot. Szabálytalanság az, hogy a várossal perben álló féllel köt szerződést. A magyar aszfalt anyaga jó, de hogy miért rosz a munka mégis, ezt közbeszólásaiban már elmondta, de a lapok azokat elhallgatták. A Neuchatel ajánlatát ajánlja elfogadásra.

A tanács javaslatát elfogadták.

Az **Apolló** értékesítésének régen huzódó kérdésében a tanács előterjeszti, hogy az Apollót a Rimanóczy-terve szerint építse fel a város bérpalotának. Ezért hirdessen pályázatot úgy a felépítésre, mint a bérbiztosításra, együtt és külön-külön. Azután határoznak Rimanóczy Kálmán újabb ajánlata felett.

Dr **Friedländer Samu** indítványozza, hogy nyilvános árlejtés útján állapítsák meg a telek árát s ha mégis épít a város, a Rimanóczy terveket bíraltassák felül.

Rimler Károly ismerteti a terv történetét. A szakkbizottság megfélelőnek találta a tervet. Közcél, hogy a város ezt a területet ne adja el, mert az halálos bün volna. Ha valamely köztintzményt kapunk, pl. üzletvezetőséget stb., az első kérdés, hogy hol helyezzük el. Mikor egy kis területre van szüksége a városnak, százszoros árt kérnek. Mig ő lesz a város élén, ilyen gazdálkodást nem enged. Az Apolló olyan helyen van, hogy mindég kifizeti magát. Miért adja ki a város a kezéből ezt a legdrágább ingatlanát. (Helyeslés.)

A közgyölés elfogadta a tanács javaslatát.

A város térképe.

A tanács előterjesztést tett, hogy a város 3500 korona költséggel készíttesse el Nagyvárad város átnézeti térképét, a szabályozási térképet pedig a városi mérnöki hivatal készíti el.

Dr **Medvigy Gábor** nem szavazza meg a 3500 korona költséget, s azt kívánja, hogy a térképet a városi mérnöki hivatal készítse el. A város kataszteri térképe meg van a mérnöki hivatalban, azt kell lemásolni.

Köszeghy József főmérnök kifejti, hogy a város átnézeti térképére, mint alapra szükség van; azon fogják azután a szabályozást kidolgozni. Meglevő kataszteri térkép nem pontos, régi felvétele.

Dr **Medvigy Gábor** hibetetlennek tartja, hogy a meglevő térkép nem lenne pontos, mert akkor minék ad ki a városi mérnöki hivatal abból másolatokat, amelyek per alap-

iaul szolgálak. Ez nagyon különös dolog volna.

Hlatky Endre főispán szakította félbe a hossza nyult vitát. Mivel a főmérnök felvilágosításából a kérdést nem lehet megérteni, tüzzék ki az ügyet a jövő közgyűlésre.

A közgyűlés ilyen irányban határozott.

Sertéshizlaló a városban.

A Biharmegyei gazdák áru- és hitelintézte által a sertéshizlaló telep kibővítése és szalámi gyár felállítására szükséges terület részben ingyen, részben vételár ellenében leendő átengedésének ügyét azzal terjeszti be a tanács, hogy tüzzék ki a jövő ülésre.

Weisslovits Gyula közegészségi és városfejlesztési szempontokból ellenzi a terület átengedését. Indítványozza, hogy a kérdést vegyék le a napirendről s a már meglevő szerződést is mondja fel a város.

Rimler Károly polgármester rámutat, hogy már megkötött szerződés van. A közlélmzésre fontos ez a vállalat. Ezért adta a területet oda a város. A kibővítést is ez indokolja.

Tátray Sándor óvást emel az ellen, hogy a város belterületén a közegészségügyre oly ártalmas sertéshizlaló telepet még megnagyobbitsák.

A kérdést kitűzték a jövő gyűlés napirendjére s utasítják a tanácsot, hogy addig az összes illetékes szakbizottságok véleményét hallgassa meg.

A munkáslakásoknak a Rhédey-kert melletti területre helyezését elhatározták.

A város kiskatonája.

A nagyváradai honvéd hadapródiskolánál megüresedett egy alapítványi helyre első sorban Fablonszky Gézá, másodsorban Domokos Károlyt ajánlja a közgyűlés.

Ki megy tanulmányutra.

A drezdai közegészségügyi kiállítás tanulmányozására a tanács Altmóder Endre v. mérnök és dr. Berkovits Kené t. orvos küldésék ki.

Fried Ferenc ellenzi a folytonos tanulmányozást. Helyteleníti, hogy nem a hivatalfőnök által kijelölt tag kiküldését javasolja a tanács.

Dr. Moskovits József kikötni kéri, hogy az ily kiküldésekről az illetők tegyenek jelentést. A tanács javaslatát elfogadták dr. Moskovits József pótlásával.

Apróbb ügyek elintézése után a közgyűlés véget ért.

Eredeti

Chassala szandálok

és angol tennisz cipők kizárólag

REICHARD áruháza

cégnél kaphatók.

115 B

FLEGMAN

grenadinjai

a legszebbek és legjobbak.

UJDONSÁGOK.

A pápa az ünnepnapok korlátozásáról.

Néhány sornyi közlemény jelent meg a napokban arról, hogy X. Pius pápa rendeletet adott ki az ünnepnapok korlátozásáról, vagyis arról, hogy egyes ünnepnapokat vasárnapra tesznek át. Ez a rendelet ma jelent meg a római hivatalos lapban.

Római jelentések szerint ugyanis az *Os-servatore Romano* ma a pápának egy július 2-áról kelt *Supremae disciplinae* kezdetű motu proprioját közli, amely a katolikus ünnepnapok megtartására vonatkozó egyházi szabályzatok megváltoztatását tartalmazza. A motu proprio többek közt szó szerint ezeket mondja:

A megváltozott kor és kereskedelmi viszonyok tanácsossá teszik az egyházi ünnepnapokra vonatkozó törvények megváltoztatását. Az életföntartás megdrágulása a munkásokat is rákényszeríti arra, hogy ne szakítsák meg túl gyakran munkájukat. Mindezen okokból a szent-anya elhatározta, hogy az ünnepnapok számát csökkenti és pedig oly módon, hogy a vasárnapokkal egyenrangú ünnepekre vonatkozó szabályokat csak a *karácsony újév és vikereszt ünnepekre*, továbbá *Jézus menybemenetelének, Péter Pálnak és Mindsszentek ünnepeire* korlátozza. Az országos védőszentek ünnepét az ünnepet követő vasárnapra kell áttenni.

A motu proprio végén a pápa felszólítja a püspököket, hogy terjesszenek javaslatokat a szentszék elé, ha azt hiszik, hogy egyházmegyéjükben a megszüntetett ünnepnapok egyikét továbbra is ajánlatos fenntartani.

Amint e közleményből látszik, itt még csak az elv van kimondva, a kivitel az egyes országokban a püspöki kar javaslatától függ.

* Miskolc főispán szabadságon.

Biharmegye főispánja dr. Miskolc Ferencz tegnap kezdte meg 6 hétre terjedő szabadságát. Ezalatt az idő alatt az alispánt belügyminiszeri felhatalmazás alapján Fráter Barnabás alispán fogja helyettesíteni. A főispán szabadságát Balatonfüreden fogja tölteni.

* **Korda A. birtokát parcellázzák.** Korda A. m.-csékei birtokos 770 hold birtokát parcelláztatja, a birtokot az ottani telepesek 230 ezer koronáért vásárolják meg. A vásárláshoz szükséges pénzt az állam, a budapesti központi hitelszövetkezet útján engedélyezi.

* **Kinevezés.** Miskolc Ferenc dr. főispán dr. Korányi Sándor kórházi segédorvost a sárréti járásba járási orvosnak nevezte ki.

* **A kórházi választmány ülése.** A kórházi választmány ma délelőtt a vármegye házában ülést tart Fráter Barnabás alispán elnöklétével. Az ülésen folyó ügyeket tárgyalnak.

* **Panasz a fürdői vonatok miatt.** Azok a szegény polgár emberek, akiknek nem adatott meg, hogy automobilon száguldassanak a közeli fürdőbe, bizony a panaszok egész özönét zudítják a fürdői vonatokra. A fürdőbe tudvalevőleg rendes fürdői vonatok szállítják ki a közönséget. Ezek a vonatok ugyanis igen sokszor nem indulnak és érkeznek menetrend szerint. Különösen sok a panasz az utolsó 9 óra 20 perckor induló vonatok miatt. 9 óra 20 perc helyett p. o. a Püspökfürdőből 9 óra 40-kor, tehát akkor indul el

amikor már Nagyváradon kellene lenni. No és ha már elindul akkor Váradvelencén még nem lehet bejutni a pályaudvarra, mert más vonat foglalja el a pályát s így a vonat kénytelen kint a nyílt pályán megállani és állani addig míg végre megint elindul és berobog (?) Váradvelencére. Velencén előbb még egy sor teherkocsit kapcsolnak fel, aztán elindul ugyan Nagyvárad felé a vonat és be is érkezik 9 óra 40 perc helyett 10 óra és 60 perckor. Ilyen a fürdői vonat pontossága. Es milyen a vonat, ez arról nevezetes, hogy az utasnak az utolsó vonatra ököllel kell helyet szerezni, mert soha sincs elegendő kocsi. Ilyen körülmények között nem csoda, ha a közönség nem szívesen szánja rá magát a fürdői kirándulásokra. Azt hisszük, hogy ezeken az állapotokon lehetne segíteni csak egy kevés jó akarattal kell kezelni az ügyet és reméljük segíteni is fognak rajta, csak minél előbb, mert így hiába hangoztatjuk szőlőben, hogy így kell pártolni, úgy kell támogatni a magyar fürdőket, ha ugyanakkor másoldalról meg megnehezítjük a fürdői élet fellendítését.

* **Előléptetések.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter Vasady Lajos biharmegyei tantelügyelőt a VII. fizetési osztály 3 ik és Kiss István segédtanfelügyelőt pedig a IX. fizetési osztály szintén harmadik személyi pótlékba léptette elő.

* **Jegyzőválasztás Gyantán.** A sarkadi járás gyantai körjegyzőségében megüresedett körjegyzői állás betöltése iránt e hó 20-án tartják meg a választást. A körjegyzői hely elnyerésére legtöbb kilátása van Bényly György jelenlegi helyettes körjegyzőnek.

* **Negyvenezes korona — sétatér kerítésre.** Sok csodabogarat láttunk már, amely Nagyvárad város mérnöki hivatalából került ki, de még ezek között is ritkán kerül olyan, mint amit tegnap mutatott be a főmérnök. A sétaterek bekerítését javasolja, még pedig nem kevesebb, mint negyvenezes korona költséggel. És ezt komoly beadványban kéri a főmérnök, mintha Nagyvárad városa felesleges milliók felett rendelkezne. Azt hisszük, hogy nem talál egyetlen törvényhatósági tagot, aki ezt az óriási összeget megszavazná. Aldozni kell a sétaterekre, de a város anyagi erejéhez mérten, kissé szerényebb módon.

* **Uj vicinális a megyében.** Faszékas Imre budapesti ügyvéd részére engedély adott egy új személy és teherszállításra berendezett vasutépítéséhez. Az új vasut a bihari helyiérdekű vasutak Margita állomásától indulna ki és Mezőterem községig terjedne. Biharmegyéből Magyarhéz és Szalacs községeket fogja érinteni az új vasut.

* **A Körözs halottja.** Tegnap délután 3 órakor Hegedüs Rókus, Kormányos József és Bakos János Vulkán téglagyári munkások fűrődni mentek az össi-i Körözs hidhoz. Fürdés közben Hegedüs Rókus egy örvénybe került s minthogy uszni nem tudott, a víz alá merült. Két barátja kétségbeesetten nézte Hegedüs halálusáját, de segíteni rajta nem tudtak, mivel nem tudtak uszni. Hegedüs szemük elől eltűnt s azóta senki sem látta. A nagyváradai rendőrség részéről Bodó László r. felügyelő s Bott György detektív este, amint az esetről tudomást szereztek, kimentek a helyszínére, kutatták a szerencsétlen embert, aki azonban máig sem került a vízből elő. Az ügyben a köröstarjáni csendőrség nyomoz. A szerencsétlenül járt téglaverő munkást két kis gyermeke és özvegye gyászolja.

*** Nagy betöréses lopás.** Aczél Géza debreceni lakos lakásába e hó 4-étől a mai napig terjedő időközben ismeretlen tettes alkulcs-s-gyelyével behatolt s onnan 3 sor igazgyöngy nyakláncot, egy arany karperecet, két férfi arany inggombot egy brillians kövekkel kirakott női arany gyűrűt, egy régi négyzese- resen fonott arany óraláncot, egy régi kulcsos férfi arany órát, egy japán arany karperecet, több brillians kövű nyakkendőfűt, fülbevalót, nyakéket, összesen 4500 korona értékben el- loptak. A nagystilű betörőt a rendőrség ke- resi.

*** Kinevezés.** A nagyvárad m. kir. pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőség fő- nökét Nagy Ignác, pénzügyi főtanácsosi cím és jelleggel felruházott pénzügyi tanácsost, a pénzügyminiszter előterjesztésére, ő felsége va- lóságos *pénzügyi főtanácsossá* nevezte ki. A vidéken ez az első pénzügyi főtanácsosi állás, eddig csak a miniszterumban voltak főtaná- csosok; a kitüntetés egy derék hivatal fő- nököt, kiváló embert és buzgó, fáradságot nem ismerő tisztviselőt jutalmazott. A számvevőség tisztikara, kartársai és barátai meleg ovációban részesítették a kitüntetettet, kinek ez az elő- léptetése az egész társadalomban osztatlan örö- met okozott.

*** Gyógyszerész kisasszonyok.** A meg- élhetésért való küzd-lemben egyre nagyobb és nagyobb tért hódítanak maguknak a nők. Leg- először az írógépek mellett találtuk őket, ma már orvosok is vannak és legújabbán a gyógy- szerészi pályára is sokan jelentkeznek. Jelenleg Biharmegyében *Szekelyhídon* van már három hónapja egy gyógyszer-rész gyakornok leány, aki ezalatt az idő alatt annyira megnyerte főnöke elismerését, hogy kijelentette miszerint az ed- digi gyakornokai között ő legpontosabb, leg- ügyesebb és a legalkalmasabb. Tegnap egy- szerre két leány is adta be kérelmét az alis- pánhoz, hogy gyakornokok lehessenek. A ké- relmezők *Berkes Rózi* és *Szabó Erzsébet* mind- keten nagyszalontai leányok. A kérelmeket a megyei főorvosnak adták ki elintézés végett. A női gyakornokoktól természetesen ugyanolyan kvalifikációt kívánnak meg, mint a férfiaktól.

x Fontos, Vadászok figyelembe! Minden vadász tudja, hogy jól lőni csak jó fegyverrel lehet, tehát a közelgő vadászati szezonra hogy készen álljunk, vizsgáljuk meg fegyvereinket és azokat, ha hibásak, kijavítás végett küldjük *Ladányi J. puskamű- ves mesterhez*, Rákóczi-ut Moskovits palotába, hol állandóan nagy raktárt találunk a legmodernebb fegy- verekből és a leg jobb töltényt is csak itt szerezhet- jük be. Telefon szám 269. M. kir. lőpor áruda.

Tudósítás!
Tudatni kívánom az igen tisztelt eddigi megrendelőim- mel és az elegáns ruhákat szerető uri közönséggel, hogy
a tavaszi és nyári szöveteim
megérkeztek. Angol és belföldi szövetekben oly nagy választékkal rendelkezem, hogy bármelyik fővárosi céggel felveszem a versenyt, ugyszintén az előállí- tásban is, ami a saját vezetésem alatt történik
Nagybecsű pártfogást kér
FRIEDLÄNDER
angol uri szabó cég
Nagyvárad, Szent János utca 4. sz.
Mintákkal kívánatra háznál szolgálók.

x Stern a villamos a javított dr Just Wolfram égőket (hisz már más nem is létezik) 20 gyertyától 50 gyertyáig szombat esti fél 7 órától vasárnap délelőtt 10 óráig **Korona** 250 ért árusítja, nagyobb vételnél engedmény. Elvállal szakmájához tartozó mindennemű vil- lamos világítási, villamos jelző csengő, telefon és villámhárító munkákat a legolcsóbb áron. Bémer-tér. Telefon 556. B

x Néhai főtisztelendő Makutz Ernő hteol. könyvtárát míg a készlet tart *olcsón* ki- árusítom. **Benkő A.** könyvkeresk. Rákóczi-ut 10 sz.

Kolosváry Sándor
ékszerész, arany és ezüstműves üzletét
folyó év május 1-én helyezte át
míg az építkezés tart Nagy-
várad, Rákóczi-ut 5. sz. Veiszlovits
házba, az Orsolya zárda templomával
szemben.

SZINHÁZ.
—
Heti műsor:
Péntek és szombat: Cigányszerelem. (Fe-
dák Sári fellépésével a kőszínházban.)
Vasárnap d. u. Goldstein Számi, este: Já-
nos vitéz (Fedák Sári fellépésével a kőszínházban.)
Hétfő: Babuska.

Fedák Sári.
Ma inkább, mint valaha, *Fedák Sári* ismét Magyarországot legjobban ünneplő operett pri- madonnája, akit nemcsak Magyarország ünne- pel, hanem aki meghódította a magyar művé- szetnek nemrég Berlin, sőt újabbán Páris kö- zönségét is. Párisból egyenest jött Nagyváradra, s bemutatta azt a művészetet, amivel Párisban annyi dicsőséget szerzett.

A magyar lapok egy része meglehetősen kedvezőtlen híreket közölt *Fedák Sári* párisi vendégszerepléséről; természetesen az a része a l poknak, amelynek ma sem tetszik *Fedák Sári*ban a magyar urileány, az »agrár-primadonna«, mert hiszen sokkal kellemesebb nekik egy a »merkantil primadonna«. Nos, hát teg- nap volt alkalma Nagyvárad közönségének meggyőződnie arról, kinek lehetett igaza? A Cigányszerelmben, ugyaoabban a sze- repben lépett fel *Fedák Sári*, mint Párisban s elmondhatjuk, sejtelmünk sem volt róla, hogy *Körösházy Ilona* szerepéből ilyen tüneményes hatású alakítást is lehet csinálni. Az a végte- len elegancia, merész és még sem bántó paj- kosság, amely egész alakításán előmlött, lehe- teiten, hogy mindenkit meg ne hódítson. Min- den mozdulata maga a tökéletes izlésesség. Vannak primadonnák jobb hanggal, bár egy év óta mintha a Zsazsa éneke is fejlődött volna, de ezt a hódító megjelenést, ezeket a tökéle- tes harmóniába olvadó mozdulatokat utánozni nem lehet. Mikor pedig táncol *Fedák Sári*, ab- ban egyenesen felülmulhatatlan. Merészség és izlés, eredetiség és tűz a legesztétikusabban egyesülnek táncában. Mintha nem is táncolna, csak repülne. Vegyük hozzá még pompás szin- padi megjelenését, igazán színpadra illő terme- tét, játékbeli óriási rutinját s megértjük azt a tomboló tapsvihart, mely minden jelenetét ki- sérte. Szerepének minden kicsi árnyalatát tö- kéletesen kidolgozta; néhol egy egy ötlettel új színt adott egész jeleneteknek. Pompás öltö- zékei maguk vagyont értek; még értékesebbé tette azokat tökéletes izlésességük. Ezzel a végtelen hatású alakítással vitte, ragadta ma- gával az egész előadást, a Cigányszerelemnek

nem volt még Nagyváradon ilyen diadalmos si- kerű előadása, mint a minő a tegnapi volt.
Az itteni erők is minden tekintetben igye- keztek minél tökéletesebb előadást produkálni. *Károlyi Leona Zsrikája*, *Mihályi Ernő* pompá- san énekelt *Joneje*, *Asszonyi, Leóvey*, *Bihari Böske*, *Gózon*, *T. Pogány Janka*, *Kassay*, mind régi ismert jó alakításaikban arattak sok tap- sot. Hogy a színház zsufoglalásig megtelt, azt említeni is fölösleges.

Ujabb Fedák esték. Kivételesen nagy érdeklődés mutatkozik a közönség minden rétegében *Fedák Sári* fellépései iránt, Er- délyi igazgatónak nagy áldozatok árán sikerült a művésznőt a jövő héten újabb vendégjáté- kokra megnyerni. *Fedák Sári* meghosszabbítja itteni fellépéseit. Az első négy estén csak va- sárnapra a »János vitéz«-hez kapható még né- hány páholy. Az újabb *Fedák-esték* a követ- kezők lesznek:

Szerda: Cigányszerelem.
Csütörtök: Elvált asszony.
Péntek: Lottó ezredesei.
Kedden a társulat a színpadon játszik, a mikor is a »Válás után«-t elevenítik fel. Az újabb *Fedák-esték*re jegyek már válthatók a színház nappali pénztáránál.
Vasárnap délután a kőszínházban tar- tanak előadást. A népszerű bohózat, a *Gold- stein Számi* megy fel helyárok mellett.

Vas és rezubator
GYÁRI TAKTÁRI

Szekrényág 3 matracca 20 korona
Sodronybetít 10 korona
Rézkarniss 4 korona
Gyermekág 24 koronától feljebb, kapható
Kohn Adolf
vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca
10 sz. Telefon 636.

TANÜGY.
Köveszélyes iskola. A béli főszolga- bíró tegnap jelentést tett a közigazgatási bi- zottsághoz, hogy a járásában eszközött körutja alkalmával *Békalocsa* községében a görög kel- iskolát szinte hihetetlen állapotban találta. A jelentés szerint az iskolában való tartózkodás nemcsak életveszélyes, de még az iskola a ter- tőző betegségek tárháza, piszkos, rendetlen szűk. A tanító sem hajlandó tovább lakni benne. A jelentés második részében a *2 hévizkárándi* iskola ellen is panaszt tesz a főszolgabíró. E szerint Hévizkárándon már egy év óta nincs betöltve a tanítói állás és így a tanítás szünet- tel. A főszolgabíró kéri a közigazgatási bizott- ságot, hogy a két községben rendelje el a községi iskolák felépítését.

Leány-internátus Belényesben. A nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urnak a folyó év június 14-én 73294. sz. a. kelt rendelete szerint az 1911-12. is- kola évvel a belényesi állami polgári leány- iskolával kapcsolatosan internátus nyílik meg egyelőre husz (20) tanuló számára. A felvétel folyamodás útján történik. A nagyméltóságú

vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urhoz intézett kérvények legkésőbb a folyó év aug. 1-éig az igazgatóságnál nyújtandók be. Később érkező folyamodványok figyelembe nem vehetők. A kérvényhez melléklendő: 1. születési, 2. oltási, 3. iskolai bizonyítvány, 4. vagyontalansági, illetve vagyoni kimutatás. A felvételt kérő növendékek egy része az egész iskolai évre 400, egy része 300 koronát fizet, egyrésze pedig beigazolt vagyontalanság esetén ingyenes felvételt nyer. B lényesen, az 1911. évi június hónap 27-én. Dittler Ida igazgató.

NYILTTÉR.

FOGAK.

Ép gyökerek bennhagyásával művészikivitelben szápadlás nélkül is készít **kitűnő** hirtű nevű

Fogműtermében

Özv. Dr. Deákné

Nagyvárad, Kossuth-u. 2.

Fekete Sassal szemben

TÁVIRATOK.

Szobrot Achimnak.

B. Csaba, július 1.

(Saját tud.) Az itteni képviselőtestület ma foglalkozott a paraszt párt ama indítványával, hogy Achimnak szobrot emeljenek és utcát a nevére nevezzenek el. A képviselőtestület a szoborra való javaslatot elvetette, ellenben elfogadta azt, hogy egy utcát az ő nevére nevezzenek el, ha olyan utca volna, amelynek jelenleg nem volna neve, mivel azonban névtelen utca nincs, így a javaslat ez a része is elesett.

Elhunyt altábornagy.

Abbázia, jul. 14.

(Saj. tud.) Littke Akos nyugalmazott altábornagy, a darabont korszak egyik fő embere itt ma meghalt.

Ujabb földrengés Kecskeméten.

Kecskemét, jul. 14.

(Saj. tud.) Az éjjel 1 órakor és reggel 8 órakor újabb földrengés volt. A lakosságon páni lélelem uralkodik.

Öngyilkos német gyáros.

Nordhausen, július 14.

Ádám Rudolf, a kálisógyár társtulajdonosa főbelötte magát. Az öngyilkos, akit gyógyíthatatlan betegsége kergette a halálba, a német nagyiparosok egyik legismertebbike.

REGÉNYCSARNOK.

BÖSKE

Irta SARKADI NAGY SÁNDORNÉ

(Folytatás.) 25

— Ez egy ok volna elmaradásomra, csodálom, hogy te, aki tudod a történeteket más-kép gondolkoztál Margit. Ha nem bírnád szavam, el sem mennék.

Margit már oda akarta sértődöttten vetni, hogy »maradj hát.« De hirtelen mást gondolt.

— Edes Bandim, légy hozzám bizalmas, hisz közeli rokonai vagyunk egymásnak, ha terhedre van a dolog, maradj el a bálról, hisz utóvégre nem kívánok téled akkora áldozatot, hogy végettem olyanokkal akadj össze, kikkel nem kellemes sőt talán kínos reád nézve a találkozás, (A huncut Margit próbára akarta tenni unokafivéréért Alice iránti érzelmire nézve.)

— Tudtam, hogy a jó kis szived megmaradt Margitkám. Köszönöm jószágos szavaidat, mely felmentésem tartalmazza, Nem megyek tehát, mert gyűlölöm, megvetem a leányt kiről szólottál s ki amikor szerét ejtheti, lefoglal kiállhatlan kacér személyének.

— Maradj hát edes Bandikám, azonban sajnálom elmaradásod — mondá belső örömet eltitkolva Margit — mert egy igen érdekes régi ismerősöddel találkozhatnál ott!

— Nos és ki az? — kérde Ladányi Géza leánya, Erzsike!

— Böske? — kérde örömmel a fiatelembert, majd elkomorult s szomorú arckifejezéssel folytatá, — szegén kis leány, vajjon hogy fejlődött. Nagyon szeretném látni. Sokat szenvedtem azon szerencsétlen dolog miatt, s sokért nem adnám, ha jóvá tehetném a rajta ejtett sérelmeket.

Ha nem félnék tőle, hogy ingadozónak tartasz minden bizonnyal elmennék a holnapi bárra. Minden bűnbánatom s lelkiismereti furdalásaim mellett, még roppant kíváncsi is vagyok megtudni, hogy fejlődött a hajdani... Itt András zavartan elhallgatott.

— Rut kis Böske egészíté ki a leány.

— Hát mondhatom neked, hogy nem sokat változott, ugyanaz a csenevész csunya lányka, mint gyerekkorába volt, végzé fojtott nevetéssel Margit.

— Tehát a holnapi viszontlátásra Bandi — ha nem jössz el akkor tartlak megadóznak azt — kijelentem most.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése.

Budapesten

Határidők sáralata:

Apr lisi buza (1912)	— —	11.71
Októberi buza	— —	11.42
Októberi rozs	— —	9.38
Októberi zab	— —	8.08
Májusi tengeri (1912)	— —	7.66
Júliusi tengeri	— —	7.74
Augusztusi tengeri	— —	7.14
Augusztusi repce	— —	14.70

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— —	845.50
Osztrák hitelrészvény	— —	671.—
Jelzálogbank	— —	489.—

A szerkesztésért felelős:

Dr VUCSKICS GYULA

A Biharmegyei Gazdák Aru és Hitelintézete Rt.

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Befizetett alaptőke: 1,000.000 korona.

Elfogad takarékbetétet, ha azok állandók 5°-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenemű bankszerű beszedésekkel (incassó) olcsó díj mellett.

Nagyvárad város tanácsának árverési küldöttségétől.

10585—1911. szám.

Árlejtési hirdetmény.

A város tanácsától nyert megbízás folytán a Nagyváradon építendő orsz. csendőrségi iskola építő munkálatainak vállalatba adása céljából folyó évi aug. hó 17-én d. e. 10 órakor a városháza bizottsági termében nyilvános árlejtést fogok tartani.

A vállalatba adandó munkálatok a következők:

1. Föld, kőműves és elhelyező munka.
2. Kőfaragó munka.
3. Vasmunka.
4. Ácsmunka.
5. Tetőfedő munka.
6. Bádogos munka.
7. Burkoló és beton munka.
8. Padozati munka.
9. Asztalos munka.
10. Lakatos munka.
11. Mázoló munka.
12. Üveges munka.
13. Kályhás munka.
14. Takaréktűzhely munka.
15. Vizvezeték és csatornázási munka.
16. Központi fűtés és melegvíz készítés.
17. Szobafestő munka.
18. Redőny munka.
19. Szigetelő munka.
20. Villamos világítás és óra berendezési munka.
21. Világító testek.
22. Terep rendezés és utépitési munka.

Az árlejtés feltételei a következők:

1. Az árlejtésen részt vehetnek mindazon szakértő hazai iparosok, vagy vállalkozók, kik iparuk gyakorlására engedéllyel bírnak.

2. Az ajánlat az összes munkákra, egyes munka csoportokra, vagy munkanemekre külön-külön tehető. Amennyiben valamely vállalkozó az összes munkanemekre pályázik, köteles a vállalatba vonandó iparosainak nevét is bejelenteni, illetőleg minden munkanemre tetszés szerinti iparost ajánlani, akik közül az árlejtést hirdető hatóság, a vállalkozó teljes felelőssége mellett szabadon választhat, illetőleg a meg nem felelővel szemben visszavetési joggal élhet.

3. A munkákra vonatkozó munkakivonatokat és ajánlati mintákat ikenként díjtalanul a városi mérnöki hivatalnál és Vágó József építőművésznél (Budapest, Fhg. Sándor-tér 4.) beszerezhetők, ugyanott megtekinthetők a tervek is és beszerezhetők az összes tudnivalók és utasítások. A vállalkozó köteles a munkakivonatokba egységárait beiktatni, a végösszegeket pedig úgy számjegyekkel, mint betűkkel kiírni.

4. Az 1 koronás okmány bélyeggel ellátott és lepecsételt ajánlatok 1911. évi augusztus hó 17-iki d. e. 10 óráig alulírott árverési küldöttségi elnök kezéhez nyújtandók be.

5. Csak azon ajánlatok vétetnek figyelembe, melyek a kiszolgáltatót eredeti űrlapokon és ajánlati ivenként tették és melyekben szöveg módosítás nem fordul elő. Kivételt képeznek az alternatív ajánlatok, melyek az eredeti űrlapok mellékletei gyanánt is benyújthatók.

Későn érkezett, távirati uton küldött, vagy utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

6. Ajánlattevő vállalkozók kötelesek 250.000 koronáig, ennek 5 % -át, ezenfelül pedig 2 % -ot bánatpénz gyanánt Nagyvárad város pénztáránál az ajánlat benyújtása előtt óvadékképes értékpapirokban letétbe helyezni és ennek letételét igazoló eredeti nyugtát az ajánlathoz csatolni. A bánatpénzt az ajánlathoz csatolni nem szabad.

7. A beérkezett ajánlatok Nagyvárad városházának bizottsági termében a beadás napján d. e. 10 órakor fognak hivatalosan felbontatni.

8. Minden ajánlattevő ajánlatában világosan kitenni köteles, hogy jelen hirdetményt, az árlejtségi feltételeket s az ártételekkel ki nem töltött költségvetéseket és terveket ösméri és azokat magára kötelezőknek elfogadja.

9. A közszállítási szab. rendeletnek a hazai gyártmányok és magyarhonos műszaki erő stb. alkalmazására vonatkozó határozmányai minden ajánlattevőre feltétlenül kötelező. Az ajánlattevőt ajánlata azonnal és mindaddig kötelezi, míg az ajánlatok felett végleges döntés nem történik, ellenben Nagyvárad városát csakis az árlejtségi eredménye felett hozandó határozat jogerőre emelkedésével kötelezi.

10. Azok a pályázók, akik ajánlatuk benyújtásakor a várossal még üzleti összeköttetésben nem állottak, illetve a városi hatóság előtt még ismeretlenek, tartoznak szállító képességüket és megbízhatóságukat azon kereskedelmi és iparkamara bizonylatával igazolni, melyhez vállalatuk telep szerint tartoznak.

11. A munkát elnyerő vállalkozó köteles a munkát azonnal megkezdeni. Vállalkozó minden kötelezettségében a művezető építész és az építési elnökök bizottság ellenőrzésének tartozik magát alávetni.

12. A város közönsége fenntartja a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok között az ajánlott árakra való tekintet nélkül szabadon választhasson, esetleg újabb árlejtsét tarthasson

Kelt Nagyváradon, 1911. évi július hó 12-ik napján.

Komlóssy József,
tanácsnok mint az árverési
küldöttség elnöke.

404

Eladó

egy 4 éves 8 HP. Schutteworth cséplő készlet,

- 1 szalmakazalozó,
- 1 4 HP új Renauer benzín motor,
- 1 marhamérleg,
- 1 tengeri morzsoló,
- 1 amerikai kukoricaszártépő,
- 1 Triör,
- 2 lógereble,
- 1 arankatisztító,
- 2 vetőgép,

Több szeges és vasgyűrűs hengerek, kocsik, ékek, fogasok és más gazdasági felszerelések.

Megtekinthető bármely nap Paptamás állomás Vay-pusztán. 399

Dajkovits E.

fényirodájában
Sas palota

esküvői felvételek a legdiszesebb elrendezésben,
villany felvételei speciálitása
utólérhetetlen.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbútorasztalos
Nagyvárad, Uri-utca 49. szám.

Elvállal minden szakmájába vágó munkát, u. m.: matt és fényezett szobaberendezések, konyhabutorok készítését és portál munkákat.

Jó és izléses munkáért jótállok.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.
192

2-3 középiskolát végzett fiu

nyomdász tanulónak

felvétetik

Szent László-nyomda
R.-T.-nál.

Bumbera István

papi- és polgári szabó
NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR.

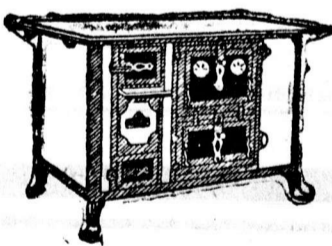
Ugy a helybeli mint a megyei főtiszteendő papság szállítója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszműlakatos ipartelepéhez
NAGYVÁRAD, Percses-utca 9. szám.

Szép, tartós és jól főző

takarék tűzhelyek

és lakatos lömegárak állandó raktáron.

Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Bámulatba ejt mindenkit az „ILLATSZER KIRÁLY” árai!

Rákóczi-ut 5 szám, Veiszlovits-ház.

Figyeljen az árakra.

1 üveg Odol	74 kr.
1 » francia szájviz	25 »
1 » száj szagtalanító	50 »
1 tubus dr Heyder fogcrém	50 »
8 » Thymol	20 »
1 » Stomatin	20 »
1 » tégely Odontin togpasztá	55 »
1 drb Odontin betét	35 »
1 üveg Picavan	98 »
1 üveg Bay Rum	85 »
1 » Jera violette brillantin	80 »
1 » francia brillantin	15, 22, 35 »
1 » folyékony brillantin	50 »
1 » valódi dió olaj	15 »
1 » » kivonat	75 »
1 drb bajuszkötő	15, 20 85 »

1 üveg Kerpel kézfinomító	88 kr.
1 tégely Margit crém	40 »
1 » Diana crém	65 »
1 drb Dianna szappan	65 »
1 dob Lickner puder	88 »
1 » amerikai porcellán puder	1 frt 20 »
1 üveg amerikai petrol	50 »
1 » Emke hajszesz hajhullás ellen	1 frt — »
1 fekete champos	12 »
1 rud rozsa Glycerin szappan	20 »
8 drb francia ibolya szappan	50 »
1 » Kielhauser ibolya glycerin szappan	28 »
1 » » Speick szappan	28 »
1 » Windsor szappan	98 »
1 tubus kaloderma	28 »
1 » Beloderma kézfinomító	28 »
1 üveg tégely tejcrém	20 »

1 csomag eredeti Gillette kés	1 frt 35 kr
1 Gillette utánzatu borotva készlet	1 » 50 »
1 valódi serte hajkefe	70 »
1 dublé hajszkefe	20 »
1 valódi serte ruhakefe	45 »
1 körömkefe	05 »
1 surolókefe óriási	20 »
1 surolókefe kisebb	10 »
12 drb Royal angol cipő crém	96 »
1 drb cipőcrém-kefe kenőkefével	70 »
1 » cipőfényesítő flanel	20 »
1 » Jurigatem Zománc	30 »
1 mtr vörös gumicső	60 »
Egynegyed Ko Brunz watta	35 »

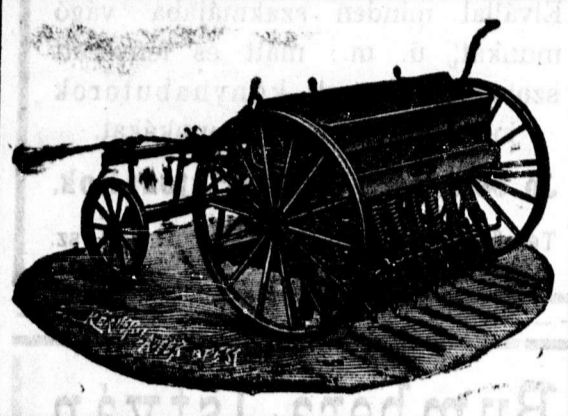
805

Gummi ágylepedő 6 féle minőség igen olcsón, mindennemű betegápolási cikk legolcsóbban, minden más itt fel nem sorolt pipere és háztartási cikkek legnagyobb választékban, igen olcsón! Saját zsebének ellensége, ha személyesen meg nem győződik az árakról.

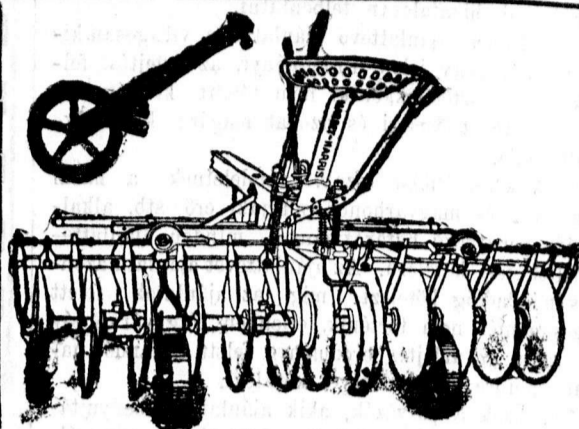
Nincs vásárlási kényszer! Illatszerek kimérve a legmodernebb Odeurökből!

Benzinmotorok, gőzgépek, gőzséplőgépek

RECORD-DRILL és RECORD II. műtrágyaszórával kombinált vetőgépek,

**Resicai acélekék,
Amerikai tárcsásboronák
Kalmár-rosták és
egyéb mezőgazdasági gépek
állandóan raktáron vannak.
Árjegyzékkel, ajánlatokkal szívesen szolgálunk.**

Magyar Királyi államvasutak gépgyárának vezérügynöksége nagyváradai fiók.

Nagypiac-tér 1.

400

Telefon 858.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított **dr. Just-féle**

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben **75 százalék megtakarítást** mutat fel. 40 gyertyás **Wolfram** lámpa **darabja 3.60 kor.** 100 gyertyás **5 kor. 50 fill.**

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron atnl.

Mindenemű **izzólámpa különlegességek,** fénypésszelámpák ugyanacsak **legolcsóbb áron** kaphatók.

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók a villamos telepen külön helyre épített nagy

csillár-raktárunkat

megtakintásra ajánljuk.

állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1 lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb áron mellett.

Költségvetések ingyen

villamos világítás

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

81

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

**MEGELOZOTT
MOSKOVITS
ANATOMIAI GYÖGYAR**

NAGYVÁRAD
KOSSUTH LAJOS-UTCA 5 SZ.
Bémer-tér, (Bazar épület)

Jégszekrények

nagy választékban

Fagylaltgépek

Ltr. 1 2 3 4

Kor. 10- 12.50 14.50 17-

Vajköpülőgépek

Ltr. 1 2 3

Kor. 3.60 4.80 5.60

Kerti vasbutorok állandó nagy választékban.

Modern konyhaberendezések zománcozott és Alumínium edényekből

Telefon 390.

TARSOLY és RISZTÓ különlegességek vaskereskedésében.

Szent László-nyomda részvénytársaság, Nagyvárad.